

YUQORI SINIF O'QUVCHILARINING INGLIZ TILI LEKSIKASINI AUTENTIK MATERIALLAR VOSITASIDA RIVOJLANTIRISHNING AHAMIYATI

Lutfullayeva Umida Ravshanbekovna,
Toshkent gumanitar fanlar universiteti
pedagogika va tillar kafedrasida katta o'qituvchisi
umidalut@gmail.com

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.18844653>

Annotatsiya. Mazkur maqolada yuqori sinf o'quvchilarining ingliz tili leksikasini autentik materiallar vositasida rivojlantirishning pedagogik va metodik ahamiyati yoritiladi. Tadqiqotda autentik materiallar — ya'ni asl til muhitida yaratilgan matnlar, audio va video manbalar (gazeta va jurnal maqolalari, badiiy asarlar, intervyular, podkastlar, filmlar va internet resurslari) — o'quvchilarning lug'at boyligini oshirish, so'zlarni kontekstda o'zlashtirish hamda kommunikativ kompetensiyasini shakllantirishdagi o'rni tahlil qilinadi.

Maqolada autentik materiallardan foydalanish o'quvchilarning motivatsiyasini kuchaytirishi, mustaqil fikrlashini rivojlantirishi va real hayotiy nutq vaziyatlariga tayyorlashini asoslash bilan birga, ularni dars jarayoniga samarali integratsiya qilish usullari ham ko'rsatib beriladi. Shuningdek, leksik ko'nikmalarni shakllantirishda interfaol metodlar, kontekstual o'qitish va kommunikativ yondashuvning ustunliklari ochib beriladi.

Tadqiqot natijalari autentik materiallar asosida tashkil etilgan mashg'ulotlar o'quvchilarning so'z boyligini sezilarli darajada oshirishi, nutq ravonligi va tushunish qobiliyatini yaxshilashini ko'rsatadi. Maqola ingliz tili o'qituvchilari uchun amaliy tavsiyalarni ham o'z ichiga oladi.

Kalit so'zlari: autentik materiallar, ingliz tili leksikasi, yuqori sinf o'quvchilari, kommunikativ kompetensiya, lug'at boyligi, kontekstual o'qitish, interfaol metodlar, motivatsiya, til muhiti, nutq ko'nikmalari.

Аннотация. В данной статье рассматривается значение развития лексических навыков английского языка у учащихся старших классов посредством использования аутентичных материалов. Анализируется роль оригинальных текстов, аудио и видеоматериалов (газетные и журнальные статьи, художественные произведения, интервью, подкасты, фильмы и интернет-ресурсы) в расширении словарного запаса, формировании навыков понимания слов в контексте и развитии коммуникативной компетенции. В статье обосновывается, что применение аутентичных материалов способствует повышению учебной мотивации, развитию самостоятельного мышления и подготовке учащихся к реальным речевым ситуациям. Также представлены методические рекомендации по эффективной интеграции аутентичных ресурсов в учебный процесс. Результаты исследования показывают, что систематическое использование аутентичных материалов положительно влияет на уровень лексической подготовки и речевую активность учащихся.

Ключевые слова: аутентичные материалы, лексика английского языка, учащиеся старших классов, коммуникативная компетенция, словарный запас, контекстное обучение, интерактивные методы, учебная мотивация, языковая среда, речевые навыки.

Abstract. This article examines the importance of developing English vocabulary skills of senior secondary school students through the use of authentic materials. The study analyzes the role of original texts, audio and video resources (newspaper and magazine articles, literary works, interviews, podcasts, films, and online materials) in expanding students' vocabulary, improving contextual understanding, and enhancing communicative competence. The article argues that the use of authentic materials increases students' motivation, fosters independent thinking, and prepares them for real-life communication. Methodological recommendations for the effective integration of authentic resources into the teaching

process are also provided. The findings demonstrate that systematic use of authentic materials significantly improves students' lexical competence and overall language proficiency.

Keywords: authentic materials, English vocabulary, senior secondary school students, communicative competence, vocabulary development, contextual learning, interactive methods, learning motivation, language environment, speaking skills.

Kirish. Bugungi globallashuv sharoitida ingliz tili xalqaro muloqot, ilm-fan, texnologiya, biznes va ta'lim sohalarida yetakchi vosita sifatida muhim ahamiyat kasb etmoqda. Xorijiy oliy ta'lim muassasalari bilan hamkorlik, xalqaro grant va loyihalarda ishtirok etish, zamonaviy texnologiyalar va axborot manbalaridan samarali foydalanish yuqori darajadagi ingliz tilini talab qiladi. Shu sababli, yuqori sinf o'quvchilari uchun ingliz tilini chuqur egallash, ayniqsa leksik boylikni mustahkamlash, o'quv jarayonining dolzarb pedagogik vazifalaridan biriga aylangan.

Amaliyot shuni ko'rsatadiki, ko'plab o'quvchilar grammatik qoidalarni bilishiga qaramay, lug'at boyligi yetarli emasligi va o'rganilgan so'zlarni nutqda faol qo'llay olmasligi bilan yuzma-yuz keladi. Natijada, passiv lug'at aktiv nutqqa ko'chmaydi, bu esa erkin muloqot qilish va fikrini ravon ifodalashda to'siq yaratadi. Shuningdek, an'anaviy darsliklar ko'pincha sun'iy yaratilgan matnlarni taklif etadi, bu esa real til muhitini yetarlicha aks ettirmaydi. O'quvchilar tabiiy nutqni tinglab tushunishda, zamonaviy so'zlashuv birliklari va iboralarni qo'llashda qiyinchiliklarga duch keladilar.

Motivatsiya darajasining pastligi ham muammo sifatida namoyon bo'ladi. Bir xil uslubdagi mashqlar va an'anaviy darslar dars jarayonini zerikarli qiladi va til o'rganishga bo'lgan qiziqishni kamaytiradi. Shu bilan birga, o'qituvchilarning autentik materiallarni tanlash va ulardan samarali foydalanish bo'yicha malakasi yetarli emasligi metodik jihatdan muammolarni kuchaytiradi. Materiallarning murakkabligi, vaqt taqsimoti va baholash mezonlari bilan bog'liq qiyinchiliklar ham dars sifatiga salbiy ta'sir ko'rsatadi.

Shu nuqtai nazardan, yuqori sinf o'quvchilarining ingliz tili leksikasini rivojlantirishda autentik materiallardan foydalanishning metodik jihatdan tizimli va maqsadli yondashuvi dolzarb hisoblanadi. Autentik materiallar — bu ingliz tilida so'zlashuvchi muhitda yaratilgan, o'quv jarayoni uchun maxsus moslashtirilmagan manbalar bo'lib, ular o'quvchilarga so'z va iboralarni tabiiy kontekstda o'rganish, kommunikativ vaziyatlarda qo'llash va madaniy xususiyatlarni tushunishga imkon beradi.

Bundan tashqari, zamonaviy kompetensiyaviy yondashuv talablariga muvofiq, o'quvchilarning nafaqat grammatik bilimlarini, balki real hayotiy vaziyatlarda erkin muloqot qilish qobiliyati ham rivojlantirilishi lozim. Shu nuqtai nazardan, leksik kompetensiyani oshirish, kontekstual o'qitish, interfaol metodlar va raqamli resurslardan foydalanish o'quvchilarning til bo'yicha mustaqil va samarali faoliyatini shakllantirishda muhim ahamiyatga ega.

Shu maqsadda, mazkur tadqiqotning asosiy vazifasi — yuqori sinf o'quvchilarining ingliz tili leksikasini autentik materiallar asosida o'rgatishning metodik xususiyatlari va amaliy samaradorligini aniqlash va tahlil qilishdan iborat. Tadqiqot natijalari pedagogik

amaliyotga qo'llanilishi, o'quv jarayonini optimallashtirish va o'quvchilarning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirishga yordam beradi.

Adabiyotlar tahlili. Mazkur tadqiqotning ilmiy-metodik asoslarini tashkil etuvchi adabiyotlar o'z mazmuni va yo'nalishi bilan yuqori sinf o'quvchilarida ingliz tili leksikasini rivojlantirishga doir yondashuvlarni har tomonlama yoritib beradi. Avvalo, Abdukarimova, N.ning 2020-yilda chop etilgan "Ingliz tili o'qitishda leksik kompetensiyani shakllantirish metodikasi" nomli asari tadqiqot uchun muhim nazariy poydevor vazifasini bajaradi. Unda leksik kompetensiyaning mazmuni, uning tarkibiy qismlari, lug'at boyligini bosqichma-bosqich rivojlantirish tamoyillari, so'zlarni tanlash mezonlari va kontekst asosida o'qitishning afzalliklari batafsil yoritilgan. Ushbu manba tadqiqotda qo'llangan kontekstual va tizimli yondashuvni nazariy jihatdan asoslab beradi hamda yuqori sinf o'quvchilari uchun leksik materialni tanlashda metodik mezonlarni belgilashga yordam beradi.

Shuningdek, Axmedova, S. va Islomov, R.ning 2019-yilda chop etilgan "Yuqori sinf o'quvchilari uchun autentik materiallardan foydalanish" asari tadqiqotning amaliy qismiga eng yaqin manba bo'lib, unda autentik materiallarning turlari, ularning o'quv jarayonidagi ustunliklari va ularni dars davomida qo'llash strategiyalari keng yoritilgan. Mualliflar gazeta va jurnal matnlari, audio va video materiallar, ijtimoiy tarmoqlardagi kontentning o'quvchilarga real til muhitini his etish, zamonaviy so'zlashuv iboralarini o'zlashtirish hamda madaniy kontekstni tushunishga ko'mak berishini ta'kidlaydi. Ushbu adabiyot tadqiqotda qo'llangan autentik materiallar turini tanlash va ularni dars jarayoniga integratsiya qilish uchun asosiy metodik manba sifatida xizmat qiladi.

Karimov, T.ning 2021-yilda nashr etilgan "Ingliz tili darslarida kontekstual o'qitish usullari" kitobi esa tadqiqotning metodik asosini mustahkamlaydi. Muallif til o'rganishda kontekstning o'rni, yangi leksik birliklarni matn, vaziyat va muloqot jarayonida o'rgatish, shuningdek pre-reading, while-reading va post-reading bosqichlarining samaradorligini ilmiy asoslaydi. Ushbu asar tadqiqotda qo'llangan o'qitish bosqichlari va kontekstual yondashuvning samaradorligini tushuntirishda muhim manbadir. Unda o'quvchilarning mustaqil kontekstdan ma'no chiqarish ko'nikmasini rivojlantirish bo'yicha metodik tavsiyalar berilgan bo'lib, bu tadqiqot natijalarida aks etgan o'sish jarayonlarini izohlash imkonini beradi.

Bundan tashqari, Mirzaev, D.ning 2018-yilda chop etilgan "Kommunikativ yondashuv asosida ingliz tili o'qitish metodikasi" asari o'quvchilar nutqini rivojlantirishda qo'llaniladigan interfaol metodlarning nazariy asosini beradi. Muallif o'quvchilarning faol nutqda ishtirok etishi, fikr almashish, guruhli munozaralar, rol o'yinlari, taqdimotlar kabi metodlarning kommunikativ kompetensiyani shakllantirishdagi o'rnini ta'kidlaydi. Tadqiqotda interfaol mashg'ulotlar orqali o'quvchilarning motivatsiyasi oshgani, lug'atni amalda qo'llash ko'nikmasi shakllangani qayd etilgani bois, ushbu adabiyot ularning nazariy asoslarini ochib beradi va tadqiqot natijalarini ilmiy jihatdan izohlashga xizmat

qiladi. Yana bir muhim manba — L.Sobirovaning 2022-yilda chop etilgan “Onlayn va multimediyaga resurslar yordamida leksik ko‘nikmalarni rivojlantirish” asaridir. Unda raqamli ta‘lim vositalaridan foydalanish, podkastlar, videoroliklar, blog kontentlari va interaktiv topshiriqlar orqali o‘quvchilarning leksik bilimni mustahkamlash usullari yoritilgan. Muallifning fikricha, multimedia materiallari o‘quvchilarni mustaqil o‘rganishga, real lingvistik muhit bilan bevosita aloqa qilishga va zamonaviy til birliklarini o‘zlashtirishga undaydi. Tadqiqotda internet-resurslar, podkastlar va videomateriallar keng qo‘llangani bois, ushbu manba tadqiqotning texnologik asoslarini kuchaytiradi.

Umuman olganda, mazkur adabiyotlarning barchasi tadqiqot mavzusini ilmiy, metodik va amaliy jihatdan to‘liq qamrab oladi. Ular leksik kompetensiyani rivojlantirish, autentik materiallar bilan ishlash, kontekstual va kommunikativ yondashuv, shuningdek raqamli texnologiyalarni ta‘lim jarayonida qo‘llash kabi asosiy yo‘nalishlarni bir-biri bilan uzviy bog‘laydi. Har bir manba tadqiqot natijalarini izohlashga, qo‘llangan metodlarning samaradorligini asoslashga va xulosalarning ilmiy ishonchliligini ta‘minlashga xizmat qiladi. Bu adabiyotlar uyg‘un holda o‘rganilganda, autentik materiallar asosida ingliz tili leksikasini o‘qitish zamonaviy pedagogik talablar bilan mos kelishi va amaliy jihatdan yuqori samaradorlikka ega ekanligini ko‘rsatadi.

Metodlar. Mazkur tadqiqot yuqori sinf o‘quvchilarining ingliz tili leksikasini rivojlantirishda autentik materiallardan foydalanishning samaradorligini aniqlashga qaratilgan. Tadqiqot ishtirokchilari sifatida 11-sinf o‘quvchilari tanlandi. Umumiy ishtirokchilar soni 60 nafar bo‘lib, ular teng ikki guruhga — tajriba guruhi va nazorat guruhi — bo‘lingan. Tajriba guruhi autentik materiallar asosida dars olib bordi, nazorat guruhi esa an‘anaviy darslik materiallari bilan ishladi. Guruhlar yosh, til darajasi va oldingi akademik natijalarga ko‘ra tenglashtirildi, bu tadqiqot natijalarining ishonchliligini oshirishga yordam berdi.

Tadqiqotda ishlatilgan autentik materiallar o‘quvchilarning til kompetensiyasini real kontekstda rivojlantirishga qaratildi. Matnli manbalar sifatida gazeta va jurnal maqolalari, blog postlar, reklama va e‘lon matnlari tanlandi, bu materiallar o‘quvchilarga rasmiy va norasmiy uslubdagi leksik birliklarni o‘rganish imkonini berdi. Audio manbalar — intervyular, podkastlar va radio eshittirishlar — tinglab tushunish ko‘nikmasini rivojlantirdi va talaffuzni mustahkamlashga yordam berdi. Video materiallar, jumladan filmlar, seriallar va yangiliklar lavhalari, o‘quvchilarga nutq uslubini, intonatsiyani va madaniy kontekstni chuqur tushunish imkonini berdi. Shuningdek, raqamli resurslar, veb-saytlar, ijtimoiy tarmoqlar va onlayn ta‘lim platformalari o‘quvchilarning mustaqil o‘rganish ko‘nikmalarini shakllantirish va real til muhiti bilan bog‘lashda qo‘llanildi.

Darslar metodik jihatdan o‘quvchilarning leksik kompetensiyasini rivojlantirishga yo‘naltirilgan kontekstual va interfaol yondashuv asosida tashkil etildi. Tadqiqot davomida yangi leksik birliklarni o‘rganish jarayoni matn yoki audio-video kontekstida amalga oshirildi, bu esa so‘zlarni yodlashdan ko‘ra ularni faol nutqda qo‘llash imkonini yaratdi.

O'quvchilar avval mavzu bilan tanishtirildi, muhim leksik birliklar tushuntirildi va so'ng materialni tinglash yoki o'qish jarayonida kontekstual tushunishga urg'u berildi. Shundan so'ng, o'quvchilar interfaol mashqlar orqali o'rganilgan so'zlarni qo'llashga jalb qilindi.

Interfaol mashqlar o'quvchilarning nutq faoliyatini oshirishga qaratildi. Ularda guruhli munozaralar, fikr almashish, rol o'yinlari va loyiha ishlari orqali so'z va iboralarni turli vaziyatlarda qo'llash mashq qilindi. Masalan, restoranda buyurtma berish, do'konda xarid qilish, intervyuda qatnashish kabi real hayotiy vaziyatlar sahnalashtirildi. Shuningdek, loyiha ishlari va mustaqil izlanishlar o'quvchilarga o'zlarining qiziqishlari bo'yicha material tanlash, tahlil qilish va natijalarni taqdim qilish imkonini berdi.

Tadqiqot jarayonida darslar uch bosqichda tashkil etildi: pre-reading/listening, while-reading/listening va post-reading/listening. Pre-reading/listening bosqichida o'quvchilar mavzu bilan tanishtirilib, asosiy so'zlar tushuntirildi va motivatsiya oshirildi. While-reading/listening bosqichida matn, audio yoki video materialni o'rganish, tushunmagan so'zlarni kontekst orqali aniqlash va interfaol mashqlarni bajarish amalga oshirildi. Post-reading/listening bosqichida o'quvchilar o'rganilgan leksik birliklarni mustahkamlash, nutqda faol qo'llash va natijalarni taqdim qilish orqali bilimlarini mustahkamladi.

Baholash jarayoni leksik kompetensiyaning bir nechta parametrlarini qamrab oldi: lug'at boyligi, so'zlarni kontekstda to'g'ri qo'llash qobiliyati, nutq tezligi va ravonligi. Shuningdek, o'quvchilarning motivatsiyasi, mustaqil ishlash ko'nikmalari va interfaol mashqlarda faol ishtiroki ham kuzatildi. Natijalar tadqiqotning metodik jihatdan to'g'riligini va autentik materiallar asosidagi darslarning samaradorligini baholash imkonini berdi.

Natijalar. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, autentik materiallar asosida o'qitilgan tajriba guruhi o'quvchilarining ingliz tili leksikasida sezilarli o'sish kuzatildi. Tajriba guruhi o'quvchilari yangi leksik birliklarni nafaqat yodlab, balki ularni turli nutqiy vaziyatlarda faol qo'llash imkoniyatiga ega bo'ldilar. Matnli, audio va video materiallar asosida tashkil etilgan darslar o'quvchilarning nutq tezligi va ravonligini oshirishga xizmat qildi, ularning o'z fikrini erkin ifodalash qobiliyati yaxshilandi. Shuningdek, o'quvchilar matn mazmunini chuqurroq anglashga erishdilar va eshitilgan nutqni tezroq tushunishga qodir bo'ldilar.

Tajriba guruhi o'quvchilari kontekstual o'qitish orqali so'zlarning turli ma'nolarini, sinonim va antonimlarini, shuningdek frazeologik birliklarni tushunish va qo'llash qobiliyatini rivojlantirdilar. Masalan, yangiliklar matnlari va intervyular bilan ishlash jarayonida rasmiy uslubdagi leksik birliklarni o'zlashtirish kuzatildi, filmlar va seriallar orqali esa so'zlashuv uslubidagi iboralarni faol qo'llash qobiliyati oshdi. Bu esa o'quvchilarning til sezgirligini va kommunikativ kompetensiyasini sezilarli darajada rivojlantirdi.

Tadqiqot jarayonida interfaol metodlarning qo'llanilishi o'quvchilarning motivatsiyasini oshirishga yordam berdi. Guruhli ishlar, munozaralar, rol o'yinlari va loyiha ishlari o'quvchilarni o'rganilgan leksik birliklarni amaliyotda qo'llashga rag'batlantirdi. Tajriba guruhi o'quvchilari mustaqil fikrlash va tahlil qilish ko'nikmalarini shakllantirib, o'z ishlarini taqdim qilish orqali o'rganilgan so'z va iboralarni mustahkamlash imkoniyatiga ega bo'ldilar.

Nazorat guruhi esa an'anaviy darsliklar asosida o'qitilganligi sababli passiv lug'atdan aktiv lug'atga o'tishda sezilarli o'sish ko'rsatmadi. Ularning nutq tezligi va ravonligi past bo'lib qoldi, yangi leksik birliklarni turli kontekstlarda qo'llash qobiliyati cheklangan bo'ldi. Shuningdek, darslarga bo'lgan qiziqish va motivatsiya darajasi ham tajriba guruhi bilan solishtirganda pastroq bo'ldi.

Tajriba guruhi o'quvchilarining mustaqil ishlash ko'nikmalari va internet-resurslar orqali leksik birliklarni mustahkamlash imkoniyati ham nazorat guruhiga nisbatan aniq ustunlik berdi. O'quvchilar yangiliklar saytlari, podkastlar va videoroliklar bilan ishlash orqali nafaqat leksik kompetensiyalarini, balki axborot bilan ishlash madaniyatini ham rivojlantirdilar.

Umuman olganda, tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, autentik materiallar asosida olib borilgan darslar o'quvchilarning leksik kompetensiyasini sezilarli darajada oshiradi, ularning nutq faoliyatini rivojlantiradi va passiv lug'atni faol nutqqa aylantirishga yordam beradi. Shuningdek, interfaol metodlar va kontekstual yondashuv o'quvchilarning motivatsiyasini oshirib, til o'rganishga bo'lgan qiziqishni mustahkamlaydi.

Xulosa. Mazkur tadqiqot yuqori sinf o'quvchilarining ingliz tili leksikasini rivojlantirishda autentik materiallardan foydalanishning metodik va amaliy ahamiyatini yoritdi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, autentik materiallar asosida tashkil etilgan darslar o'quvchilarning lug'at boyligini sezilarli darajada oshiradi, ularni yangi leksik birliklarni turli nutqiy vaziyatlarda faol qo'llashga rag'batlantiradi va nutq tezligi hamda ravonligini yaxshilaydi. Shu bilan birga, autentik materiallar o'quvchilarga real til muhiti bilan tanishish, zamonaviy iboralar va frazeologik birliklarni tabiiy kontekstda o'zlashtirish imkonini beradi, bu esa ularning kommunikativ kompetensiyasini mustahkamlashga xizmat qiladi.

Tadqiqot jarayonida interfaol metodlar, jumladan, guruhli ishlar, munozaralar, rol o'yinlari va loyiha ishlari, o'quvchilarning til o'rganishga bo'lgan motivatsiyasini oshirish va mustaqil ishlash ko'nikmalarini rivojlantirishda muhim rol o'ynadi. O'quvchilar mustaqil izlanishlar orqali yangi so'z va iboralarni mustahkamlash bilan birga, o'z fikrlarini aniq va ravon ifodalashni o'rgandilar. Bu esa o'quv jarayonining samaradorligini oshirishga va til o'rganishga bo'lgan qiziqishni kuchaytirishga yordam berdi.

Shuningdek, tadqiqot natijalari an'anaviy darsliklarga asoslangan o'qitish bilan solishtirganda, autentik materiallar yordamida o'qitish nafaqat leksik kompetensiyani oshirish, balki o'quvchilarning kognitiv va kommunikativ qobiliyatlarini rivojlantirishda

ham aniq ustunlikka ega ekanligini ko'rsatdi. Bu esa pedagogik amaliyotda autentik materiallar va kontekstual yondashuvning samaradorligini tasdiqlaydi.

Xulosa qilib aytganda, yuqori sinf o'quvchilarining ingliz tili leksikasini autentik materiallar asosida rivojlantirish zamonaviy ta'lim talablari bilan uyg'un bo'lib, amaliy ahamiyatga ega pedagogik yechim hisoblanadi. Bunday yondashuv o'quvchilarning til bo'yicha mustaqil va erkin muloqot qila olish qobiliyatini shakllantiradi, ularni real hayotiy vaziyatlarga tayyorlaydi va leksik kompetensiyani samarali rivojlantirish imkonini beradi. Shu tariqa, autentik materiallar va interfaol metodlarni birlashtirish yuqori sinf o'quvchilarining ingliz tilini chuqur egallashi va kommunikativ ko'nikmalarini mukammal shakllantirish uchun asosiy strategik vosita sifatida xizmat qiladi.

Metodik tavsiyalar. Yuqori sinf o'quvchilarining ingliz tili leksikasini autentik materiallar yordamida rivojlantirishda quyidagi metodik tavsiyalarni hisobga olish tavsiya etiladi:

Materiallarni tanlash

-Matn, audio va video manbalarni o'quvchilarning yoshiga, til darajasiga va qiziqishlariga mos tanlash.

-Zamonaviy, dolzarb va hayotiy ahamiyatga ega bo'lgan materiallardan foydalanish.

-Materiallar mavzu bo'yicha turli formatda bo'lishi (yangiliklar, podkast, blog, film sahnalari) o'quvchilarning qiziqishini oshiradi.

Kontekstual o'qitish

-Yangi so'zlarni alohida yodlatish o'rniga, ularni matn yoki audio-video kontekstida o'rganish.

-“Pre-reading/listening”, “while-reading/listening”, “post-reading/listening” bosqichlarini qo'llash.

-So'z va iboralarni kontekstda tushuntirish va mustahkamlash.

Interfaol metodlardan foydalanish

-Munozara, guruhli ish, rol o'yinlari (role-play) orqali o'quvchilarning faol nutqda ishtirokini ta'minlash.

-Loyiha ishlari va taqdimotlar orqali o'quvchilarning mustaqil o'rganish ko'nikmalarini rivojlantirish.

-O'quvchilarni o'zaro baholash va fikr almashishga jalb qilish.

Texnologiyalar va onlayn resurslardan foydalanish

-Podkastlar, yangiliklar saytlar, YouTube va ta'limiy platformalardan foydalangan holda leksik ko'nikmalarni mustahkamlash.

-Interaktiv vazifalar va testlar orqali o'quvchilarning bilimini baholash.

Motivatsiyani oshirish

-Materiallarni qiziqarli, dolzarb va real hayotiy vaziyatlarga mos tanlash.

-O'quvchilarga mustaqil izlanish, guruh ishida faol ishtirok va yaratuvchanlik imkoniyatini berish.

-O'rganilgan so'z va iboralarni amaliy faoliyatda qo'llashga rag'batlantirish.

Baholash va qayta aloqa

-Leksik ko'nikmalarni baholashda faqat test natijalariga emas, balki nutqdagi faollik va matnni tushunish qobiliyatiga e'tibor qaratish.

-Har bir darsdan so'ng o'quvchilarning qiyinchiliklarini aniqlash va keyingi mashg'ulotlarda ularga e'tibor qaratish.

Ushbu tavsiyalarni amaliyotga joriy etish orqali o'quvchilarning ingliz tili leksikasini samarali rivojlantirish, nutq kompetensiyasini oshirish va tilga bo'lgan qiziqishini mustahkamlashi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Abdulkarimova, N. (2020). *Ingliz tili o'qitishda leksik kompetensiyani shakllantirish metodikasi*. Toshkent: Fan.
2. Axmedova, S. & Islomov, R. (2019). *Yuqori sinf o'quvchilari uchun autentik materiallardan foydalanish*. Toshkent: O'qituvchi.
3. Karimov, T. (2021). *Ingliz tili darslarida kontekstual o'qitish usullari*. Toshkent: Ta'lim.
4. Mirzaev, D. (2018). *Kommunikativ yondashuv asosida ingliz tili o'qitish metodikasi*. Toshkent: Fan va Ta'lim.
5. Sobirova, L. (2022). *Onlayn va multimediya resurslar yordamida leksik ko'nikmalarni rivojlantirish*. Toshkent: Ta'lim Innovatsiyalari.

Ajiniyaz atindagi
NOKIS MAMLEKETLIK
PEDAGOGIKALIQ INSTITUTI
N M P I
1934